

92

139

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ П. П. МЕНШКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

руч
Мечник

R E Y S

van

ANTHONY JENKINSON,

Op Ordre van de *Engelse*, *Moscovise*
Maat-schappy, om een weg door

TARTARIE naar CATAY

Te Ontdekken, in het Jaar 1558.

Aanwijfende zijn koers van *Astracan* door de *Caspische Zee*, verval aan de Noord-kust tegen over *Manguslave*, en zijne gevaarlijke ontmoeting van daar over Land tot *Boghar* toe.

Als mede een Beschrijving van den Aard en Zeden der Tartars, de Caspische Zee, Steeden en Rivieren in desen Tocht doorreyst.

Door den Reysiger selfs beschreven;

Eertijds in het *Frans* Overgeset door den Heer THEVENOT, Biliorbecaris van den Koning, en met zijne geleerde aantekeningen vercierd.

Nu aldereerst in het Nederduyts vertaalt, en met noodig Register verrijkt.

TE LEYDEN,

By PIETER VANDER Aa, Boekverkoper 1707.

Met Privilegie.

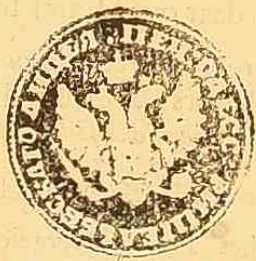
B E R I C H T,

Over de Reys van ANTHONY JENKINSON
in de *Caspische Zee*.

De *Caspische Zee*, is eene deeser plaatsen der Wereld, die tot dus verre niet wel bekend zijn geweest, en dierhalven wel een nieuwe Beschrijving waardig; en dit voornamentlijk van haare Noorder-Kusten, die so wel den hedendaagsche, als Oude Schrijveren onbekend zijn gebleven, veroorzakende die, het verschil, dat men'er van, wegens d'uytgestrektheyd deeser Zee, bevind; *Herodotus* en *Aristoteles*, wisten ten hunne tijde, datse geene waarschijnlijke gemeenschap met d'andere Zeën had, en egter ten tijde van *Plinius*, gelijk men in sijne Schriften bespeurt; zelfs toen de Keyser *Justinus* regeerde, en nog later, geloofde men, datse eene Golf of Zee-boesem, en een gedeelte der Noord-Zee was: d'Oorzaak deser dwaaling bestond, om dat se sout is, waar uyt sy een valsche gevolg trokken; sulks men wilde, dat se met d'andere Zeën, dese hoedanigheyd hebbende, gemeenschap had, sonder agt te slaan, dat dese hoedanigheyd van yets anders ontstaan kon; en dat'er groote Meyren gevonden worden, wiens waateren sout zijn: Wat dese kusten belangt 't is genoeg bekend, dat se sig van de mond of uytwatering der *Volga* tot aan *Ferabat* uytstrekken: Alle de geene, die uyt *Moscovic* na *Perse* reysen, doen t'Scheep een overtocht, over deselve, *Olearius*, in sijne *Perfische* Reyse, meld ons naaukeurighk van dese kust; en komt in de uytgestrektheyd, die hy op 120 *Duytsche* mijlen begroot, met *Herodotus* over een; Dog evenwel wil hy alle de Oude en hedendaagsche kaarten verbeteren, onderstellende, dat de grootste uytgestrektheyd deser Zee, Noord - Westelyk en Zuyd-

A 2   Weste-

92
139

K

Westelijk en niet Westelijk en Oostelijk is, gelijk *Herodotus*, die, nevens alle de Ouden, en Oostersehe Wereld-kundigers, gestelt heeft; versta den Vorst *Abul-Feda*, en den Wereld-kundige van *Nubië*, *Alderisi*; en ondertussen, grond *Olearius* sig op geen andere verandering van gewigte, dan hier op, dat men van het Landschap der *Chorassen*, sig langs de Oost-Kust deser Zee strekkende, tot in *Circassië*, niet dan 6 graaden in lengte, te weeten 90 *Duytsche* mijlen, heeft: 't is nu bestendig onder den geenen, die de hoedanigheyd der *Longitudines* (Lengtes) verstaan, dat men nog geen genoegsaame ervaarenis heeft, om te weeten hoe veele graaden in lengte dat'er tusschen twee Plaatsen, die Oost en West van den anderen leggen, zijn; en weynig schijn heeft het, dat in de Landen also nu beschaaft, als die geene, Liederen souden gevonden worden, die dese waarneeming met de vereyschte omstandigheeden konden doen. Men moet sig dan volgens mijne gedagten, alleenlijk houden aan 't geene hy segt, dat deese kust sig van de *Wolga* tot aan *Ferabat* uytstrekt; en voor 't overige der kusten der Zee, de Ouden, deses Lands gelooven; en voornaamentlijk, *Jenkinson*, eenen der grootste Zee-bouwers van sijne eeuw, die dese Zee van den uyt-vloed der *Wolga* tot aan *Manguslave* doorkruyft, en ons d'eenige Beschrijving, die wy'er van hebben, nagelaaten heeft; Want *Eratosthenes*, van wien wy de maat der kusten deser Zee hebben, was de Noorder-kust onbekend: Volgens *Jenkinson*; gelijk men dit in sijn Scheeps-Togt sien sal, soo is de grootste uytgestrektheyd deser Zee by naa van 't Oost ten Westen, als het de Ouden gestelt hebben. *Jenkinson* heeft die op 200 *Duytsche* mijlen begroot; want hy van den mond der *Wolga*, tot aan de Kaap van *Bogbelatan* 74 mijlen rekent: *Olearius* daar en tegen, in sijne kaart van den *Duytschen* druk, stelt niet dan de helfte van desen afstand; en aldus, gelijk het den geleerden *M. Vossius* seer wel aange-

merkt,

merkt heeft, doorsnijdt hy de helft van dese Zee; dat *Scaliger* mede voor hem gedaan had.

Behalven dese reden, die oorzaak is, dit vertoog in te lassen, heeft men 't nog gedaan, wegens dat wy kennisse deser Landen op de West-kust dier Zee erlangden, die tot dus verre ons seer onbekend zijn geweest, en die in 't meerendeel der kaarten met verbeeldingen van gedrochten opgevult zijn, waar mede de Wereld-kundigen tot nu toe hunne onkunde hebben getragt te bedekken. Wegens dat de *Caspische*-Zee na-by aan *China* sou zijn, dat men voor desen geloofd heeft. Voor 't overige, het vertoog van *Jenkinson* komt seer wel met dat van *Abulfeda* over een, als de naauwkeurigste aller Wereld-kundigen, en de eenige, in wien wy de stelling der Steden van 't Oosten vertrouwen moeten, die hy dusdanig beschrijft:

„Dese Zee is four, alhoewel se geen waarschijnlijke gemeenschap met den Oceaen heeft, sy heeft „Soo mijlen in lengte, en 600 in breete, na de gedaante van een Ey-rond: Ook hebben'er geene Schrijvers ontbroken, diese gelijk eene drie-hoek afmaten; sy heeft drie verscheyde naamen, als de „Zee *Cozar*, *Georgië* en *Taberstan*; het gedeelte „deser Zee, Westelijker gelegen, strekt sig onder de ses en sestigste graad in lengte, en onder d' „een en veertigste in breete; de Vloed *Elcur*, die *Ptolomeus*, *Cyrus* noemt vloeyt in dese Zee, 153 mijlen ten Zuyden van *Derbent*; van daar Zuyd- „Westelijk, vind men de Stad *Arduil* in 't Landschap van *Mogan*, Zuydelijker gelegen: Indien men „van hier 230 mijlen langs de Zuyder-kust aflegt, „ontmoet men de Landen van *Taberstan*, en de Landschappen *Elgel* en *Deilun*, de kust strekt verder ten „Oosten en na de Stad *Abferon*, onder de negen en seventigste graad 45 minuten lengte, en onder de seven en dertigste 20 minuten in breete sy; agtervolgt „sig ten Oosten te strekken, tot onder de tagtigste „graad in lengte, en veertigste in breete; vervolgens strekt se sig Noord-waarts tot op 50 „graaden in breete, en ter selver plaats heeft

6 BERIGT, OVER DE REYS VAN ANTH. JENK.

„ se 79 in lengte: in desen omtrek is 't dat se sig
 „ ten Noorden strekt, waar de Landschappen van
 „ *Turkesjan* en het Gebergte van *Seaschnat* gelegen
 „ zijn; Verders voorwaarts vind men de Rivier
 „ *Elatach*, de grootste aller deser Rivieren dier Ge-
 „ welten; se werpt sig door veele uyt-wateringen
 „ in Zee, overstroomt en maakt de naast-gele-
 „ genste Landen tot Moerassen: die geene, die dese
 „ se Gewelsten bewoonen, en die derwaarts vaa-
 „ ren, seggen, dat de wateren deser Rivier sig met
 „ het Zee-water vermengende, dit Zee-waater van
 „ verscheide verwen word, en dat men'er eenige
 „ dagen ter plaats van d' uyt-wateringen vaaren
 „ kan sonder dat dese wateren sout bevonden wor-
 „ den.

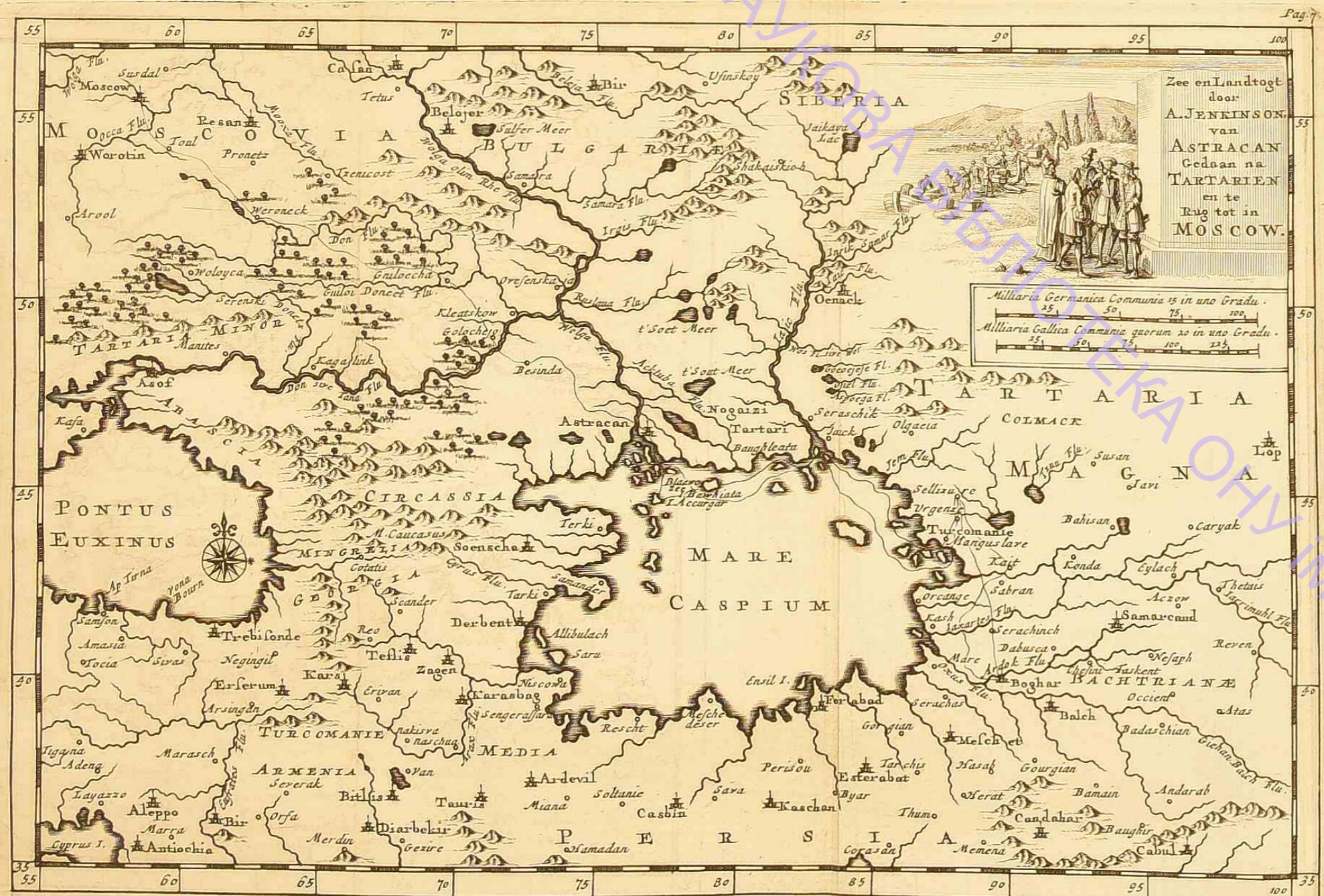
* Sherif.
 In septima
 parte cli-
 matis quar-
 ti.

Itaque di-
 cimus mare
 Tabarestan
 esse mare se-
 paratum.
 nulli cete-
 rorum ma-
 rium con-
 nexum, &
 ejus longitu-
 dinem por-
 rigi ab oc-
 cidente in
 Orientem
 aliquanto
 cum flexu
 ad septen-
 trionem,
 spatio o-
 ctogento-
 rum millia-
 rium, lati-
 tudinem ve-
 rò sexcento-
 rum millia-
 rium.

De * Prins *Alderisi*, terstond onder den naam
 van den Wereld-kundige uyt *Nubië* by-gebragt,
 steld mede haare uytgestrektheyd ten grootsten van
 't Westen ten Oosten, en maakt hare lengte van
 800, en breete van 600 mijlen.

Behalven de kennisse, die *Jenkinson* ons van de
Caspische-Zee geeft, beschrijft hy mede sijn Togt in
 de Landschappen, die langs de *Faxartes* en *Oxus*
 gelegen zijn, en het weynige, dat hy'er van segt,
 geeft egter groot licht aan de geschigtenen de stellin-
 ge deser Landen; Dog so niet, dat men van alle
 twijffeling ontheven word, die men tot dus verre
 wegens den loop der *Oxus* heeft en over de Ri-
 vier, die hy *Ardok* noemt, en waarschijnlijk de
Faxartes is; want dit is uyt de d'Oostersche We-
 reld-kundigers bekend, van welke men geheel
 dese ophelderinge verwagten moet, als wanner de
 Schrijver van dit kort begrip niet wantrouwen sal,
 een gevolg hier van in 't licht te brengen: reeds sou
 men'er het Landschap van *Mauralnabr* en de *Cho-
 rassien* kunnen by gevoegt hebben, dat *Gravins*
 uyt *Abulfeda* vertaalt heeft; dog dit is niet geschied,
 wegens dat dese vertaaling reeds in 't *Latijn* ge-
 drukt is.

REYS

Vutgeroerd te LEYDEN door PIETER VANDER AA met Privilegie.

Anthony Jenkinson.

R E Y S

van

ANTHONY JENKINSON,

Om een weg door
TARTARIE na CATAY
t'Ontdekken;

Door hem selfs geschreven aan d'Engel-
sche Kooplieden der Moscovische
Maatschappy.

De Scheepste my te Astracan den 6 Augustus des Jaars 1558 in / nevens de twee Johnsons, Engelsen, en eenige Tarters en Persiaanen: Ik was met dese twee Engelsen, in het gelepde van desen Scheeps-Cogt belast: Wy liepen langs den Oostelyken Oever der Wolga, en geraakten 20 mijlen van Astracan, onder de hoogte van 46 graaden 27 minuten / in Zee. De Wolga bloept in dese Zee / door 17 uytwateringen; in 't uytloopen / hielden wy 't langst de kust / die Noord-Oost loopt / met eene gunstige wind. Den 11 ledden wy 7 mijlen af / de hoers Noord-Oost / en quamen aan een Epland / waar men een hoog Gebergte sag / Accurgar genoemd / dat het van verre kennen doet: Van daar liepen wy 10 mijlen ten Oosten tot aan Bawhiata, een ander Epland hooger dan 't voorige gelegen: tussen dese twee Eplanden aan de Noord-zijde / is 'er een Golf / de Blaauwe Zee geheeten; van daar was onse hoers Oost ten Noorden 10 mijlen

A 4 len

1558

De Schrijver
scheept sig
te Astracan
in.

Loopt in de
Caspische
Zee.

Siet het Ge-
bergte Ac-
curgar, en
beroykt het
Eyland Baw-
hiata.

1558

ten / en de wind tegen geloopten / ankerden wy op 1 badem wafer / en bleeven tot den 15 booz anker leggen / toen ons een storm uyt den Zuid-Oosten noodfaakte Zee te kieser: De wind wende sig ten Noorden / en wy namen onse koers Zuid-Oost / en lepden desen dag 8 mijlen af. Den 17 bozderden wy 30 mijlen / en verlooten het Land uyt ons gesigt. Den 18 maakten wy 20 mijlen spoed / onse koers was ten Oosten / en wy beboonden ons tegen ober het Land van Baughleata, 74 mijlen van den uyt-bloed der Wolga, op de hoogte van 46 graaden 54 minuten / de kust key Oost ten Zuiden: Op eenen uyt-hoek van dese kust / is een Graf-steede van een Tarrarische Propheet / die van dese Land-aard met groote aandagt besigt word.

Bevind sig
regen over
Baughleata.

En verders
voor de
Rivier Jaic,
uyt het
Landshap
Siberia
spruytende.

Wat hem
van desen
Land-aard
berigt werd.

Den 19 / de wind West / en onse koers Oost-Zuid-Oost / bozderden wy 10 mijlen / en bevonden booz de mond eener groote Rivier / Jaic genoemd / welke haar oorsprong uyt het Landshap van Siberie heeft; dese Rivier doozwaterd de Landen der Nogaische Tarters: Men seyde my / dat op een dag - reysens de Rivier opwaerts / een Stad Serafchik geheeten / gelegen was / en aan Murfa-Smille Prince der Tarters onderwurpen / die te genwoozdig met de Moscoviters in vrede is; Dat'er geene nunt in dit Land gangbaar was / en also dese Volkereen geduuriglijk in Oorlog / of met hunne Oer-wepdinge besigt zijn / so is 't / dat men'er geenen handel heeft.

Ons Daartuyg lag toen booz de Mond der Rivier Jaic ten anker / midlerwyl dat al ons Volkite Lande was; Wy aangaande / bevond my niet wel te pas / en was om die reden nebens 5 Tartaren in de Bark gebleven / eenen deser Azi genoemd / wierd byhen booz eenen Heylig gehouden / wegens dat hy van de Keyse van Mecca weder quam. Ondertussen nu / quam ons een Daartuyg met 30 mannen gewapend aan boozd / onsen Pelgrom van Mecca broeg hen / wat sy begeerden / en

En verders
onmoet.

1558

en stelde sig in 't doen der gebeden na sijne wijze: sijn hy-wesen nu hield dese Hoovers te rug; sy seyden Edelieden te zijn / gebannen uyt hun Land / endat se quamen om te sien of er geene Moscoviters of andere Ongelovigen / inde Bark waren; hy beantwoozde hen met seer versekerende Gebarden / dat'er geene sodanige in de selbe gebonden wierden / bevestigende dit met groote besweeringen: sy vertrokken dan daar op / en de getrouwigheid van desen Tarter reddede ons / en herwaarde alle onse goederen. Ons Volk quam weder aan boozd / en de wind goed blindende / vertrokken wy den 20 Augustus, lepden 16 mijlen af / onse koers Oost-Zuid-Oost. Den 21 passeerden wy een Bay van 6 mijlen breete / geslooten dooz een Kraap / die sig seer spits opdeed / wegens twee Eylanden / die se ten Zuid-Oosten heeft. Wy quamen die te booven; de kust sig Noord-Oost strekkende / maakt een andere Bay of Golf / waar in sig de groote Rivier Jem ontlast / wiens oorsprong in 't Land van Colmack is. Den 22 / 23 en 24 bleven wy booz anker. Den 25 was de wind gunstig / en wy lepden desen dag 20 mijlen af / sagen in 't booz-by vaaren een Eyland / wellis Landlaag / en rondom met veele Zand-banken omset was. Ten Noorden van dit Eyland / is'er een Golf of Zee-boesen; maar wy weken van daar / om onse koers ten Zuiden te neemen / en lepden 10 mijlen af / genoeg belemmert / om ons uyt dese Zand-banken en Riffen te redder: Wy bozderden vervolgens 20 mijlen / Oost-Zuid-Oost loopende / en ontdekten het vaste Land / wellis kust ons dooz Bergen geklieft seheen: Wy liepen 20 mijlen langs dese kust / en hoe meer wy aannaderden / hoe meer het Land ons hoog verdoonde. Den 27 voeren wy divers dooz een Golf / wellis kust ten Zuiden strekt / was hooger dan d' andere: Wy bonden vervolgens een Kraap / waar van de Landen seer hoog waren; en die te boven gekomen / oberviel ons een so heevigen storm uyt den Oosten 3 dagen lang /

Hoe de
Reyse ver-
der voort
getel word.

1558

Vervalt op de Noordkust over Mangulave.

Waar d'Aanlanding geschied.

Wat den Schrijver nevens sijne Reysgenooten aldaar wedervaardt.

Vertrekken met een Caravane van 1000 Kameelen.

Wat den Schrijver met den Vorst van Mangulave ontmoet.

lang / dat wy sorgden te sullen vergaau; vandese Raap / gingen wy een Haven Mangulave genoemd / soeken / een plaats waar wy moesten aanlanden / en is 12 mijlen van den ingang der Golf gelegen / en dit aan de Zuid-kust; dog het ontweer deed ons op de Noord-kust verballen / tegen over Mangulave; het Land is'er laag / de plaats niet seker voor de Scheepen / en misschien was'er noopt Bark voor ons aan-geland.

Wy sonden ons Volk te lande / om met den Land-Doogd te handelen / so om Leef-togt als Doerlieden te bekomen / die onse Waaren na Sellizure, 25 dag-reysens van onse aan-landing souden voeren: Onse afgesondene quamen met schoone beloften weder; en den 3 September ontlaaden wy onse Bark op hunne versekeringe. De Prins ontving my wel; maar gekomen om wegen de Doer-lieden en den Leef-togt te handelen / viel men ons lastig; sulks wy genoodsaakt wierden selfs het water te koop en te betaalen alles eens so veel dan 't waardig was: men dwong ons te geven wat sy eysen / en voor peder Kameel die niet meer dan 400 ponden dragen kon / gaven wy 3 Russische Ruyden / nevens 4 houtse schotels / en aan den Prins of Land-Doogd een negende en een sevende / te weten / een geschenk van 9 bysondere dingen / en een ander van 7 / want sy sig van geen mint bedienen.

Den 14 September vertrokken wy met een Caravane van 1000 Kameelen; en na 5 dag-reysens afgelegd te hebben / bevonden wy ons in de staaten van eenen anderen Tartarischen Prins; onderwegen vonden wy eenige Kupfers / indienst van den Sultan Timer, Vorst van Mangulave, sy bevolen ons van wegen hunnen Prins te vertoeven / openden onse pakliadie / en namen sonder te betalen / wat sy dogten hem het aangenaamste te wesen. Ik nam een besluit hem te bezoeken; en sijn befehringe versogt hebbende / nevens een vrye Geley-brief, om seker in sijne staaten te zijn / bewil-

1558

ligde hy 't my / en ontving my wel: Men ont-haalde my door sijn last met spijs en Meryen-melk; want brood had men'er niet; en in betaalinge der Waaren / my door sijn Volk ontvoert / die de waarde van omtrent 15 * Moscovische Roebels hadden / gaf hy eene vrye Geley-brief / nevens een Paard van 7 Roebels waarde; aangemekt het geld onder hen geen plaats heeft. Ik vond my wel vergenoegt / van hem dese heusheyd genooten te hebben. Want men my versekerde / dat reeds den last / van my te berooven / gegeven was / indien ik omtrent hem supnig geweest had.

Desen Vorst onthoud sig altoos in 't Veld / en is van geen Kasteelen nog Steden versien; ik vond hem onder een kleyne ronde behuysing / van rieten gewoogt / uytwendig met ringe vellen / en inwendig met tapijten bekleed: By hem sag ik de Bisschop deses woesten Lands / onder hem gelijck de Paus te Rome ge-eert; den een en ander vragden my van ons Land / Wetten en Gods-dienst / nevens het voornemen van mijn Reys; ik merkte genoeg hunne vergenoeging over het antwoord / dat ik hen deed. Ik begaf my dan weder by het Volk der Caravane, met welk ik 20 dagen / in dese Woestijn sonder enige Stad / nog geselschap te sien / voort reysde: Wy hadden onsen Leef-togt opgedaan; maar toen die ons ontbrak / aten wy eene van mijne Kameelen / het overige der Caravane de volgende dagen hunne vrage insgelijck betaalende. Drie dagen waren wy sonder water te vinden; en dat wy de volgende dagen vonden / moest men uyt sekerere seer diepe putten haalen / dat egter nog sout was.

Den 3 October, bevonden wy ons op den Oever van eene Golf der Caspische Zee / waar de wateren seer goed zijn: Die geene / die hier wegens den Koning van Turcomanie de Colten hebben

* Yeder Roebel omtrent 100 Hollandsche stuivers waardig.

Hoe hy sig gedraagt, aangemerkt.

Verdere voortogt der Caravane.

Yets van de
Rivier Oxus
en Ardok
aange-
merkt.

ben/namen hier ten honderd van onse Waaren/ne-
bens een Geschenk van 7 verscheppene dingen voor
den Koning; wy vertoefden'er niet dan een dag/en
vertrokken na ons een weynig verberst te hebben:
† Men leste dat de Rivier Oxus sig eertijds in
dese Golf ontlaste/ maar dat se nu dus verre niet
komt/ en dat se in eene andere Rivier valt/ Ar-
dok genoemd/ die sinen loop ten Noorden heeft;
dat se eene wijte van meer dan 500 mijlen sig on-
der d' Wadde verbergt/ en weder te voorschijn ge-
koomen/ in het Meer van Kitay uytwerpt. Wy
vertrokken van dese Golf den 4^{den} selver Maand/
en quamen den 7 by een Kasteel/Sellizure genoemd.
Ten Dings Azuncan geheten/ hield'er sig niet 3
sijner Broeders in op; ik hadde last hem te gaan
besoeken/ en ik vertoonde hem de brieven van den
Keeser of Czaar van Moscovie, nebens een ge-
schenk van 9 dingen: hy ontfing my wel/ en liet
my in sijn by-zijn eeten: Men onthaalde my met
een Wild-Paard en Merrijen-Melk: Hy liet my
andermaal onthieden/ en deed my verscheppene
vyaagen wegens de Staaten der Moscoviters, en
gaf my vervolgens een Geley-brief.

Sellizure en
desselfs
Land-
streek
En vrag-
baarheyd
gedagt.

Dit Kasteel van Sellizure, het verblijf van den
Can, is opeenen hoogen Berg gelegen. Het Huys
van den Dings/ is uyt Wadde gebouwt; het Volk
arm/ en van geene Waaren versien. Ten Zuy-
den dit Kasteel is 't een laag Land/ dog seer
vzugtbaar/ waar veel goede vzugten wassen; en
onder anderen eene/ Dynie genoemd/ seer groot
en vol van sap; het Volk eet die ten eynde van
hunne maaltijd/ en verstrekt hen ten d'zank; eene
andere hebben se/ Carbusse geheten/ ter groote van
eene groote Konkommier; se is geel en gesuykeret/
en behalven dit is'er eene soort van * Graan/
die sy Jegur noemen/ wiens halm na suyker-riet
gelijkt/ want se mede so hoog wast/ en het Graan
dat

† Wat den Schrijver hier van den Ardok en Oxus
legt, is seer duyster.

* Na dese beschryvinge sal 't mogelijk Mais, of Geers we-
sen.

dat hy troffen groept/ is de Rijst gelijk. Al het
water/ waar van men sig in dit Land dient/ word
door gragten uyt de Rivier Oxus getrokken/ en 't
is doo; dese reden/ dat se sig niet meer in de Cas-
pische Zee ontlast; en het Land sou in gebaar
staan van t' eenemaal woest te worden/ wanneer
desen Land-aard/ het veranderen van den loop de-
ser Rivier/ doo; hunne gragten/ staakte.

Den 14 vertrokken wy van Sellizure, en wy ^{Vertrek van}
quamen den 16 aan een Stad/ Urgence genoemd/ ^{Sellizure}
waar wy so veel voor de Paarden als voor ons ^{en komste}
een Hoofd-Geld betaalen moesten: Wy vertoef- ^{t' Urgence.}
den'er een Maand; de Voest des Land's noemde
sig Aly Sultan Broeder van Azuncan, waar van
ik gesproken heb: Dese quam weder van de Stad
Corasan, dien hy onlangs op de Persianen bemag-
tigt had; want se geduurig met den Koning van
Perse in Oorlog zijn. Ik hadde last hem te be-
soeken/ en vertoonde hem eenen brief van den Czaar
van Moscovie, en hy verleende my een Geley-
brief.

Urgence, is een vlakke/ en meer dan 4 mijlen ^{Urgence}
in den omtrek; De Muuren zijn van Wadde/ ^{beschreeven}
als mede de Huysen en qualijk gebouwt. Ik be-
schoude'er een groote straat van boven gedeekt/ die
voor de Markt dient; dese Stad is 4 maal in 7
Jaaren/ dat hunne Inlandsche Oorlogen duer-
den/ bemagtigt geworden. De Kloop-lieden zijn'er
des wegen seer verarmt/ en ik hou'er niets dan 4
stukken Seergie verkoopen. Seer weynig handel
is'er te doen/ men vand'er geene andere Kloop-
lieden/ dan dese/ die van Boghar en uyt Perse
quamen. Het Land/ tussen den Oever der Cas-
pische Zee en dese Stad/ is Turcomanie genoemd. ^{Turcomanie}
Azuncan heeft'er nebens 5 sijner Broeders het be- ^{door Azun-}
stier van; De Magtigste voert de naam van Can; ^{can nevens}
Dog dese Opperhoofdigheid word niet erkent/ ^{zijne Ge-}
dan ter plaatse/ waar hy sijn verblijf heeft; Want ^{broeders}
peder der anderen wil in syne staaten het volstrekt ^{bestiert.}
gebied voeren/ en denken niet anders dan hunne
Ma-

Agebuuren te belodigen; sy zijn uyt verscheyde-
ne Vrouwen gebooren / en dus hebben se van el-
kanderen geene bebatting / als anderen / dat sy
hunne Broeders zijn. Weder deser Sultans heeft 3
of 5 Vrouwen / nebens vele Op-wijven en Jong-
gelingen / en voeren een seer ongeregelt leven.

Die onder-
ling Oorlog
voeren, en
op den Roof
der Carava-
nen, leeven.

Dese Broeders zijn byna geduurig in Oorlog /
d'oberwonnene onthouden sig met hun Bee in 't
Veld / en leven van den roof / dien se op de Cara-
vanen en op de Kooplieden behaalen / als wanneer
sy ter plaatse / waar sy weten / dat dese sig van
Water versien moeten / de selve overballen / volhar-
dende in dit Land-stroopend leven / tot dat se we-
derom gelegentheid gebonden hebben / sig in hun-
ne staaten te befestigen. Dit Volk heeft geen vaste
verblijf-plaatse / maar vertrekt van d'ene tot
d'andere met hunne kudde van Schaapen / Ka-
meelen / en Paarden. Hunne Schaapen zijn seer
bet / wiens staarten somtijds 80 ponden swaar
zijn. Zy hebben oberbloed van wilde Paarden /
die de Tarters dikmaals op de volgende wijze met
hunne Valken vangen. Dese Valken zijn geleert
op de hoefden deser Beesten aan te vallen; sy
staan dan met hunne vleugels / en belenmeren se
dusdanig / dat de Jagers de tijd hebben / om'er sig
by te voegen / en se van 't zy met pijlen of De-
gens te dooden. In dit gantse Land vind men
geen gras / maar sekerre strupken / waar mede de
Beesten sig geneeren / en seer bet worden.

Wilde Paar-
den door
Valken ge-
vangen, en
hoe.

Dese Tarters hebben nog Goud / nog Silber;
sy vermangelen hunne Beesten tegens dingen / die
hen noodig zijn; hebben geen gebuyt van Brood /
maar zijn groote Vlees- Draaten / en vernemen
byzonderlyk het Paarde-vlees; hunne drank is vall
supbere Merrijen-melk / waar van sy sig dikmaal
so wel als de Nogaische Tarters hol suppen.

wat wijze
van leven
deese Tar-
ters voeren
aangemerkt.

Van de plaats / waar wy ons ontschreepten / tot
aan dese tweede Golf / bonden wy geen ander dan
Put-water. Den 26 November vertrokken wy
van

van Urgence; en na 100 mijlen langs de Sibier
Oxus afgelegd te hebben / bonden wy een andere
Sibier Ardok genoemd / waar wy eenige kleyne
tollen betaalden. * d'Ardok is eene groote en seer
snelle Sibier / die uyt den Oxus vloeyt; en na 1000
mijlen ten Noorden geloopen te hebben / verbergt
se sig onder d'aarde en 500 mijlen daar na komt
se weder te voorschijn / en stopt sig in het Meer
van Kitay gelijk geseyd is. Den 7 Decem-
ber quamen wy aan een vastel Kait geheten on-
der den Sultan Saramet behoorende; 't was niet
dan de vyese / dien hy vooz den Dorst van Urgence
hadde / die hem belette onse Caravane te beroo-
ven; hy genoegde sig alleen ons te verpligten / hem
een geschenk te doen / en wy gaben hem eene roo-
de Koe-vagt vooz peder Kameel / en andere geringe
geschenken aan sijne Bedienden.

Vertrek van
Urgence en
komste aan
de Rivier
Ardok, die
beschreeven
wordt.

Des nagts van den 10 deser Maand / toen wy
onse wagen uytgesteld hadden / wierden wy 4
Rupters magtig / die ons dus versekering gaben /
dat er veele Rovers in 't Land waren. Wy bon-
den en sonden hen tot den Sultan van Kaito, die
eerlang met 300 Mannen quam / wien sy bele-
den van de Bende eens gebannen Prince te zijn /
die 3 dag-repsens van daar met 40 Mannen / om
ons te berooven / sig verschuylde. De Sultan ver-
stekte ons 80 Mannen nebens eenen Bebel-heb-
ber om ons te geleiden / en voerde onse 4 geban-
nen met sig. Dit geleide verteerde een groot
gedeelte van onsen Leef-togt; en den 3 dag's mor-
gens / sonderden sy sig van de Caravane af / om /
so sy sepden / de Woesteny t'ontdeliken: Wy sa-
gen hen na 4 uren in allen spoed weder komen / en
sepden ons veele voet-spooren van Paarden gesien
te hebben / ons af-epschende wat wy hen geven
wilden / om ons uyt het gevaar / waar in wy wa-
ren / te redden. Wy konden des niet over een kom-
men /

Worden te-
gens de Ro-
vers door
den Sultan
van Kaito
gestarkt.

* De duysterheyd so die in de beschrijving deser twee
Rivieren gevonden word, is mede in den Engel-
sen Text.

Die ver-
moed word
met hem in
een verstand
te zijn.

Die on-
ling C
voerers
op de
der C
nen, k

Waarwik-
kinge door
sommige
Tartars, en
hoe.

Wild-
den d
Valk-
vang-
hoe.

Vvorden
door eene
Bende Buy-
ters aange-
taft.

Met wie in
gevegt ge-
raaken.

wat
van
de
ters
aan

Onderhan-
delinge aan-
gebooden.

men / en sy begaben sig weder na hunnen Doest / die sekerlyk met de Roovers in een verstand was / die wy ontmoeten moesten. Ondertussen / eenige Tartars van ons geselschap / die vooz Heyligen aangesien wierden / om dat sy hadden te Mecca geweest / deden de Caravane stille houden / en begaben sig aan 't bidden / vervolgens om waar te seggen / of wy eene quaade ontmoeting hebben souden; De waar-waarskynge geschiede dusdanig: Men doode een Schaap / nam desselfs beenderen / hoopte se / en deed se vervolgens verbranden; mengende toen de Afse deser beenderen met het bloed van het Schaap / en sy schreben'er met plegtigheden eenige merk-tekenen en veete woorden mede: Het oordeel nu was / dat wy souden bestreeden worden / dog dat wy ten eynde onser Dpanden komen souden. Wy aangaande / ik sloeg geen geloove aan dusdanig een waarsegging / dog des morgens den 15 ontdekten wy van verre veete Ruyters; Wy waren wel 40 in staat om wederstant te doen / deden onse gebeden / Tartaren, Persiaanen, Christenen, peder na onse wyse / en wy swoeren malkanderen niet te verlaten. Sy waren 37 Ruyters / en hadden ten hoofd desen gebannen Prinz / riepen ons toe / dat wy ons souden overgeven; dog wy begonden te schieten; de schernuitstelling geduurde van 's morgens tot 2 uren des nagts. Sy waren beter gewapent dan wy / en dienden sig seer behendiglyk van hunne pijlen; Dog ik hadde op hen het voozdeel van 4 Duur-roers / waar mede ik eenigen deed snerubelen. Eyndelyk handelden wy van een verdrag / en wy legerden ons op eene hoogte / makende van onse kameelen en Waaren een verschanffing. Sy deden insgelijks / sig mede een hoog-scheut van ons versterkende; Dog mede dit voozdeel / dat se ons den weg na 't water afgesneden hadden / waar om wy seer be-noodigt waren. Ter middernagt / een deser beslozmers naderende / versogt met den Boma of Bebel-hebber der Caravane / te spreken; Die antwoorde /

woorde / dat so hem de Prinz op sijne Wet be- loofde / geen ongelijk te doen / hy 2 der sijnen om met hem te handelen souden sou: De Prinz deed dan met alle / die van sijne Bende met huyder stemme den eed / sodanig / dat wy 't hooren konden. Wy souden toen eenen der Caravane, die vooz eenen heylig doozging; De Prinz / seude hy tot desen afgesondenen / wil / dat gy / die het meeren-deel Bullarmans zijt / dat besnedenen betekent / hem de Caphres of Ongeloovigen / die onder uw zijn / nebens hunne Waaren / in handen leeverd; dit doende / sal hy uw in vryheyd laten / of andersins als Ongeloovigen handelen.

De Bebel-hebber der Caravane antwoorde / dat hy genen deser Caphres, of Ongeloovigen onder sig had; en dat wanneer hy die had / hy liever alles verliesen wilde / dan hem in sijne handen te leeveren / dat hy vooz 't overige wel sag / wanneer het dag sou zijn / dat hy niets vreesde / en ondertussen / sonder agt op hunnen eed te slaan / ontboerden se onsen Afgesant / schreentwende Ollo, Ollo! dat onder hen een gelijks van overwinning is. Wy waren toen seer bezogt / dat dese Afgesondene ons ontdekenen mogt; dog dit geschiede niet / want hy was ons getrouw; niet seggende / hoe veel Maimen wy in het gevegt be-looren hadden. Des morgens / schernuitfelde men weder op nienu; handelde andermaal; de Lieden van onse Caravane, lachartig wordende sig dus dikmaal hun leven in gebaar te stellen; troffen wy dan het verdrag / om aan dese Roovers / 20 geschenken van 9 dingen aan peder te geven / nebens eene kameel om die te voeren / en dus waken se van ons.

Wy agtervolgden onse weg / en quamen in den nacht aan den Oeber der Rivier Oxus; dese was ons een groote verberfing / want wy sedert 3 dagen geen water gebonden hadden; wy vertoefden'er eenen gantschen dag / en deden'er een goede maaltijd van de kameelen en Paarden / die gedood waren;

Die getrof-
fen word.

komste der
Caravane
aan de
Rivier Oxus.

1558

Omver-
ving door
een VVoe-
rijne.

ren: verbolgens verlieten wy de gemeene weg / die langs de Sibier ghyg / om d'ontmoetinge der Gro-
bers t'ontgaan / en kuyfsten dooz de Woesteny /
waar in wy / in 3 dagen tijds / niet dan eene Put
bonden / welks water seer sout was / en wierden
genoodsaakt van onse Paarden en Kamelen te
dooden / om in dese Woesteny te bestaan. De Gro-
bers ontboerden eenen van ons volk / wat van
de Caravane afgewoeken / en men geraakte des
eerlang in de Wapenen; alhoewel nu de nacht seer
dypster was / egter laadde men alles / en vertrok
ter middernacht / trekkende dus voort / tot dat men
den Oxus bereykt had / waar wy wat wtrusten-
de / verbolgens ons langs synen Oeber verstrekt-
ten.

Enkomen
andermaal
aan den
Oxus.

Vervolgens
te Boghar
in Bachtria-
ne.

Den 23 December, quamen wy aan de Stad
Boghar, gelegen in Bachtriane, het laagste Land
aller deser gewesten; sy is met eene hooge aarde
Wal geslooten / en in 3 wijken gedeelt: De Kro-
ning met syn Hof besit'er 2 van / verstrekkende
de derde dooz de kooplieden en vzeemdelingen / in
welke peder soort van Waaren in haar bysonder
bertreft en afdeeling te vinden is. De Stad is
seer groot / welkers Hupsen meerendeel van Mar-
de gebouwt zyn; Ong de algemeene Gebouwen /
als by voorbeeld de Tempels / en hunne Graf-ste-
den zyn seer pragtig / en inwendig verguld; maac
boven al / zyn'er de Baden de schoonste der We-
reld; De Beschrybinge hier van soude te lang
vallen om hier in te lassen. Eene klepne Sibier
is'er / die midden dooz de Stad vloeyt / dog het wa-
ter daar van is seer ongesond / want het veroorzaakt
gemeenelyk Wurmen ter langte van een el / in de
Beenen der geenen / die'er van nuttigen; dat ge-
meenlyk den vzeemdelingen wederbaart. Dese
Wurm set sig tuffen de huyd en 't vlees / en is in
veele kizingen gewonden. De Wond-heelders des
Lands zyn seer behendig die wpt te trekken / want
indien se in 't wpt trekken bzyken / word het ge-
deelte / waar sig het oberige der Wurm bevind /
dooz

Als mede
hoe door
't water
drinken wy
hare Rivier,
VVurmen in
de Beenen
der Vreem-
delingen
groeyen, en
hoe daar
van genesen
worden.

1558

dooz het koud-vuur besmet / en versterft; derhal-
ven men se dagelijks allenks eene hand bzyet wpt-
wind; ondertuffen / is den Ujder niet geoozloft
Wijn nog andere sterken drank te drincken; men
strast swaarlyk den geenen / in wiens hups die ge-
bonden word / en dese straffepd gebied die / die
het Hoofd van den Godsdienst is / wiens gesag
soo groot is / dat hy sig meenigmaal den Doozt te-
genstelt / gelijc geschiede den geenen / die ten onsen
tijde regeerde: 't seifoe had hy aan synen Dooz-
faat gedaan / hem by nacht in sijne Kamer ont-
bzygende; dese Wjns was de Christenen seer toe-
gedaan.

VVijn en
sterken
drank onder
desen Land-
aard straf-
verboden.

Boghar is eertijds den Persiaan onderworpen
geweest / en maakt tegenwoordig een afgesondert
Landschap / of Koninkrijk wpt; dese Volkoren zyn
geduurig met de Persiaanen in Ooylog / en eene
der redenen van desen Ooylog is / dat de Persia-
nen de knevels hunner baarden niet willen afsche-
ren / gelijc de Tartaren doen / die sulks het een
grooten misdaad te zyn geloven; noemende de Per-
siaan om dese reden Ongeloovigen / al hoewel sy
met hen in alle andere saaken van den Mahome-
raanschen Godsdienst / gelijcformig zyn.

Om wat re-
den sy met
de Persiaan
Oorlog
voeren.

De Koning van Boghar heeft geen groote in-
komsten / dan desen dien hy van de Stad trekt /
waar alle de Waaren / als'er verhogt worden /
hem het tiende betaalen moeten; behalven dit
wanneer hy geld noodig heeft / neemt hy wpt de
Winkels de Waaren dooz geweld / gelijc hy / om
my syn schuld van 19 stukken Engelsche stoffen te
betaalen / deed. Sy hebben'er een Zilveren en Kro-
per munt / doende de Zilveren omtrent 12 stu-
pers; dese van koper is Pole genaemt / welker
120 / 2 stuipers wptmaaken; dit koper-geld is
gemeener dan het Zilver / en verandert in waerde
na het den Doozt goed dinkt. Ten tijde als ik
daar was / vees en daalde het twee-maal in eene
Maand. Dese onogde / het regt van 't tiende
dat den Doozt geniet / en de beebvuldige berande-

VVar in-
komsten de
Koning van
Boghar
heeft.

VVelke
soort van
Munt onder
desen Land-
aard in
gebruyk is.

1558

vingen / die'er in 't Land boorzvallen / daar een en selfde Prins seiden langer dan 2 Jaaren regeert / is boorzaakt van haar armoede en verwoesting.

Vat ont-
haal den
Schrijver
van den
Vorst van
Boghar
aangedaan
is.

Handel te
Boghar door
veelerley
Koop-lieden
gedreeven,
en wat
waaren al-
daar ver-
handelt
worden.

Also ik order had / my booz hem / met mijne brieven van den Czaar van Muscovie, op den 26 te vertoonen / ontfing hy my wel / liet my in sijne tegenwoozdigheid eeten / en deed verscheidene vzaagen wegens den Staat van Europe, en booz namentlijk / ober die der Muscoviten, en begeerde / dat ik booz hem een Vuur-roer loste; hy selfs schoot mede eenige scheuten / en betrokt epndelijkt sonder te betaalen 't geen hy my schuldig was; sig genoegende van'er orde in te stellen / die seer qualijk volvoert wierd: sulks ik genoodsaakt wierd andere waaren en koopmanschappen in betaling te nemen. Dese is 't / dien ik den lof niet moet schuldig blijven / van te hebben 100 Maanen na de Woesteny gesonden / om de Hoovers waat van ik gesproken heb / op te vangen / dat nu uptgevoert wierd / waar van men'er hem 4 levendig toevoerde; hy liet my dese sien / en aan de poozten van sijn Paleys ten spiegel booz anderen ophangen. Daar quamen Jaarlijks te Boghar beleele koop-lieden upt Indiën, Moscoyie, Persie en Balgh: dog vragten'er seer wepnig waaren / en bleven'er somtijds 2 Jaaren om deselbe te verkopen / sulks dat'er wepnig staat op deesen handel te maaken was. d'Indiaanen bzingen'er witte katoene Lijwaaten / waar van de Tarters hunte Tulbanden maaken; hunne kleederen zijn mede van dese stoffe en van Crasko. Sy bzingen'er nog Goud / nog Silber / nog edel-gesteente / nog speerijen; hunnen inkoop is van gewerkte sijde / Russische Koe-huyden Slaaven en Waarden; ik bood dese Indiaanen, onder wien'er van de Oevers der Ganges en GOLF van Bengale waren / Krippen en Lakenen / aan / dog sy maakten'er geen werk van. De Persianen bzingen'er Crasko, wolle Lakenen / Lijwaaten / sijde Stoffen en Argomak,

1559

gomak: ik verstonde / dat sy sig dooz middel van Aleppo, van Lakenen versagen; de Moscoviters boeren'er Russische huyden / Schaape-Wagten / Bzeedels en Lepdels / nebens houtte schotelz / en bzingen daar weder Wolle stoffen / en Crasko, dog wepnig vandaan. In bzedens tijde / als den handel met Catay open is / bzingt men hen Muskus / Saabarber / Satijnen / en Damasten. Het had nu 3 Jaaren / seyden se my geduurd / dat 2 Tartarische Prinsen / die onder wege van Catay sig onthouden / elkanderen hadden beoozloogd; de Landen deser Prinsen wierden Taskent en Cascar genoemt; die geene van Taskent hadden mede Boozlog met de Casakken, die Mahometaanen zijn / en sy beriepen de Koningen deser Volkieren / die met den Prins van Cascar Boozlog voeren; de Koningen zijn Heydenen en Afgoden - dienaars. Dese 2 Barbarische Land - aarden zijn seer talrijk / hebben geene Steden / en hadden de wegen der Steden van Taskent en Cascar sodanig belemmert / dat de Caravanen niet konden naar Catay gaan: Want de weg is anders vyz / en 't is een reyse van 9 Maanden. Ik heb het geboegelijker geagt / u mondeling te berigten / wat ik van Catay vernoomen heb / dan het hier te stellen; hebbende eene seer bzeed-boerige onderrigtinge bekomen / gedurende den gantschen Winter / dat ik te Boghar bleef. De tijding / die ik ontfing / dat de Koning de nederlaag had / en dat de Stad gebaar liep om beleegert te worden / verpligte my te vertrekken. De Persiaanen toen in Boozlog / vond ik my genoodsaakt over de Caspische Zee weder te keeren. Ik vertrokt van Boghar den 8 Maart, 1559. met een Caravane van 60 kanteelen / en wel ter goeder uure; want 10 dagen daar na / belegerde de Koning van Samarcand, de Stad Boghar met een magtig Heyr / ondertussen dat hun de Prins den Boozlog met eenen anderen van sijn Maagschap was gaan voeren. 't is byuten gemeen als een Prins 3 gantsche Jaaren geduurende regeert /

Berigt aan
den Schrij-
ver wegens
de Princen
van Taskent
en Cascar
gedaan.

En sijn be-
sluyt van
niet schrif-
telijk een
verhaal
wegens
Catay te
doen.

Vertreke
weder van
Boghar om
over de
Caspische
Zee sijne
wederoms-
tocht te
doen.

1559

Komste
t' Urgence.

en dit wegens de Wissel-ballige omkeringen der Regeering / die 'er menigvuldig zijn.

Den 29 deser maand quamen wy te Urgence, na een Verde van 400 Roebers ontweken te hebben / die ons verwagende was / en uyt het selve Land waren / als die geene / die ons d'eerstemaal ontmoetede ; gelijk wy door 4 Verspieders verstonden / die sy uytgesonden hadden / ik was belast met het gelepde van 2 Afgesanten / die de Prins van Boghar , en dese van Balk , aan den Czaar van Moscovië sonden. De Koning van Urgence sond'er insgelijks 2 andere / met het antwoord op de brieven / die ik hem van wegen den Czaar had gebzagt. Ik beloofde hen dat se wel souden ontfangen worden / ober sulks sy niet dan met bzeefe dese besending deben / wegens dat de Tarters in lang geene Afgesanten derwaerts gesonden hadden.

Wy vertrokken den 4 April , van Urgence, en quamen den eersten May aan den Oever der Caspische Zee / waar wy onse Bark / sonder Anker / Cou-werk en Zeplen bouden. Wy hadden Hennip mede gebzagt / en maakten'er een Kabel van ; onse Hattoenen Lijwaaten dienden ons / om'er Zeplen van te maken. Toen wy dogten uyt een wagen-rad / een Anker toe te stellen / quam'er een Moscovische Bark van Astracaeen aan te landen / van wien wy een Anker kochten. Wy begaben ons dan onder zepl / de 2 Johnsons en ik / verzogden alle uytrusting van 't Daar-tuyg / hebbende by ons dese 6 Afgesanten / en 25 Moscoviters , die lang als Slaaven in Tartarië gediend hadden. Den 13 der selver maand hadden wy de wind tegen / en wy ankerden 3 mijlen van de kust ; daar verhieef sig toen een hevige storm / die 44 uren duurde. Het Kabel / dat wy niet wel gespannen hadden / bzak : wy gingen 't zepl om de kust te vermyden / werwaerts ons den storm dreef ; wy ontquamen eyndelyk het gebaar in eene Zee-engte van sandige gronden / dat ons het

En vervol-
gens aan de
Caspische
Zee.Waar de
Bark ten
vertrek
weder ver-
vaardigt
wordt.Steeken in
Zee.

1559

het leven behield. De storm bedaart zijnde / staken wy met onse Bark weder in Zee ; en also wy door middel van ons Kompas , naaukeurig de plaats / waar ons Anker lag / waatgenomen hadden / trokken wy het selve weder uyt / dat den Moscoviters seer verwonderde / sig niet konnende verbeelden / hoe wy 't hadden konnen vinden : Indien wy ons Daar-tuyg aan dese kust verlooren hadden / was 't met ons gedaan geweest / want de volkeren / die de selve bewoonen / leven'er als beesten. Twee dagen daar na geboelden wy eenen anderen swaaren storm uyt den Noord-Oosten ; wy geraakten in groot gebaar van te vergaan / sodanig hoog stonden de Golven : onse Tarters waren seer bekommert op de Persische kust te verballen / om dus in handen hunner Opanden te geraken. Wy quamen eyndelyk in de Rivier van Jaik , en gedurende onsen Scheeps-Cogt lieten wy de Engelsche Vlag en 't roode kruys van S. George ; noopt nog in de Caspische Zee gesien / waapen ; en na veele gevallen uytgestaen te hebben / quamen wy eyndelyk den 28 May te Astracaeen , waar ik tot den 10 der volgende maand vertoefde / midlerwyl dat men de Barken door d' Afgesanten verbaardigde / die na Moscou reysen moesten.

De Caspische Zee heeft omtrent 200 mijlen in lengte / en 150. in bzeete. De Oostelyke kust deser Zee / wordt door de Tarters , Turcomans genoemd / bewoont : Ten Westen heeft se de Circassen , en den Berg Caucasus , zijnde de Pontus Euxinus , of swarte Zee / eenige 100 mijlen van daar / gelegen. Ten Zuiden heeft se Medie en Persie , en ten Noorden de Wolga en de Nogayers. De wateren der Caspische Zee zijn op eenige plaatsen soet / en in anderen sout gelijk desen van den Oceaen : sy ontfangt veele Rivieren / die'er sig in ontlasten / welker grootste de Wolga is / die de Tartaren , Edel noemen / haven oorsprong is meer dan 200 mijlen van desselvs uyt-watering gele-

B 4

Verduren
eenen swa-
ren storm.En komen
eyndelyk te
Astracaeen
weder aan te
landen.De Caspi-
sche Zee
beschreven.

1559

gen. De Sibieren Jaik en Jem komen uyt Siberie, en de Cyrus en Arax stozten hunne stroomen uyt Caucasus gebergte.

Des Schrijvers vertrek van Astracan naar Moscou.

Aldaar aangekomen komt tot gehoor van den Czaar.

Den 8 Junius vertrokken wy van Astracan naar Moscou, nebens een gelede van 100 Schutters. Wy quamen 'er den 2 September aan; men bragt my vooz des Keysers gehooz zaal; ik kuste hem de hand / en liet hem eene koeftaart uyt Tartarie, nebens een ketel-trom des selven Lands / aanbieden / dat hy gelijk pets seldsaams outsing. Ik bood hem d' Afgesanten aan / die men onder myne gelede had gestelt / en desen dag belaste de Dofst / dat men my in sijne tegenwoozdighepd ter maaltijd soude dienen / en deed my verscheydene vzaagen / wengens de Landen / waar in ik geweest had. Ik bleef te Moscou wengens de besigheden der Maatschappij tot den 17 Februarjus. Men verontschuldige my / in dien ik in dit verhaal te lastig ben geweest / dat ik niet korter heb konnen doen.

De Lengten of Hoogtens eeniger voorname Plaatsen, so in MOSCOVIE als andere Landen.

	Grad.	Min.
MOSCOU	55.	10.
NOVOGROD (groot)	58.	26.
NOVOGROD (kleyn)	56.	33.
COLMOGRO	64.	10.
VOLOGDA	59.	11.
KASAN	55.	33.
OWEKE	51.	40.
ASTRACAN	47.	9.
Onsen intogt in de Caspische Zee	46.	27.

MAN-

MANGUSLAVE aan de Caspische Zee	45.	0.
URGENCE in TARTARIE, twintig dag-reysens van de Caspische Zee.	42.	18.
BOGHAR eene Stad in TARTARIE, twintig dag-reysens van Urgence.	39.	10.

Aanmerkingen door Richard Johnson, die by Anthony Jenkinson te Boghar was, gemaakt, op het berigt der Moscoviters en andere Vreemdelingen, van de wegen uyt Moscovie na Catay, waar in van verscheyde Volkeren gewaagt word, welke nog onbekent zijn geweest.

Koers door eenen Tarter, SARNICHOKE genoemd, gegeven, en Onderdaan van den Vorst van BOGHAR.

Dan Astracan tot Serachick te Lande / met kleyne Dag-reysens / als desen der Caravanen, zijn 10 deser Dag-reysens;
 Dan Serachick tot eene Stad Urgence geheten / 15 Dag-reysens.
 Dan Urgence tot Boghar, 15 Dag-reysens.
 Dan Boghar tot Cascar, 30 Dag-reysens.
 Dan Cascar tot Cathaya, 30 Dag-reysens.

Andere Koers door den selfden Persoon aangewesen, dien hy seyde de sekerste te zijn.

Dan Astracan na 't Land der Turcomannen dooz de Caspische Zee / 10 Dag-reysens.
 Dan de Turcomannen tot Urgence met Kameelen / die 500 pondenten last voeren konnen / 10 Dag-reysens.

B 5

Dese

Deze Stad Boghar is de plaats / waar de Tartars met de Cathayers en andere Volkere van dese gewesten / handelen. Men betaalt 'er twee eenen half ten honderd voor tol van de waaren.

Van daar tot Cascar, eene Grens-stad vanden grooten Can, heeft men een Maand af te leggen; hy segt dat 'er veel plaatsen onderwege zijn.

Van Cascar tot Catay, brengt men nog eene andere Maand toe. Hy voegt 'er by / te hebben hooren seggen / (want hy 'er niet geweest was) dat men van daar ter Zee na d' Indien passeren kon / dog hy wist niet hoe de koers lag.

Een Verhaal van eenen anderen Tarter, Koopman van de Stad BOGHAR, na dat hy onderrigt was, door eenen sijner Land-aard, te CATAY geweest.

Van Astracan ter Zee tot Serachick, 15. Dag-reysens; en hy bevestigt: dat men den weg te lande afleggen kan / hier boven aangemerkt.

Van Serachick tot Urgence, 15 Dag-reysens.

Van Urgence tot Boghar, 15 Dag-reysens.

Hier doet hy ons aanmerken / dat men in dese 15 Dag reysens geene Inwoonders vind; maar alleenlijk Putten van Dag-tot Dag-reyse.

Van BOGHAR tot Taskent eenen schoonen weg 14 Dag-reysens.

Van Taskent tot Occient, 7 Dag-reysens.

Van Occient tot Cascar, 20 Dag-reysens. Cascar is de voornaamste Stad van een Koninkrijk tusschen Boghar en Catay gelegen / wiens Vorst † Reshit-can genoemd is.

Van

† Dese Reshitcan is mogelijk de Priester Jan, die men in dese gewesten geplaatst heeft; en also het woord van TERIST-CHAN den Keyser der Abyssinen heeft doen noemen: Priester Jan, TERIST-CHAN in de Perstaansche taale beteekent: ik sende en drukke den tijtel van Apostel uit; dat desen Prins verstaat.

Van Cascar, tot Sowchik, 30 Dag-reysens: en dit is d'eerste plaats der Gensen van Catay.

Van Sowchick tot Chamchick, 5 Dag-reysens. en /

Van Chamchick tot Catay, 2 Maanden reysens / door een seer bevolkt Land / seer gemaaktigt / en eenen overbloed van alle soorten van vrugten hebbende / wiens voornaamste Stad Cambalu genoemd word / en is 10 Dag-reysens van Catay gelegen.

Desen Land-aard verskert ons / dat 'er tegen over Catay, dat sy seggen in een Land seer beschaaft en seer rijk / te zijn / sulks men het niet gelooven sou / een ander Land is / in de Tartarische Taale / Cara-calmack geheten / door Negers bewoont; want Catay aangaande / also het sig ten Oosten strekt / zijn 'er d' Inwoonders blank / en van wel gemaakte gestalte: hunne Godtsdienst / na het berigt van desen Tarter, is die der Christenen, of komt deselve heel na-hy / en hunne taal seer verschillende met die der Tartaren.

Op dese hoerffen vind men geene Beeren / maar witte en swarte Wolven / uyt oorzake / mischien / om dat 'er de Boschaadjes soo groot niet als in Moscovie zijn / die 'er veel van uytleveren. Men vind 'er na hun seggen / een Dier / dat de Moscoviters, Barse noemen voor so veel als ik 'er van uyt de hupd / die ny getoont werd / oordeelen kan / is 't gelijk een groote Leeuw / de hupd gesprenkelt / sulks ik geloobe het een Tijger of Luypaerd te zijn.

Vanmerk nog / dat 20 Dag-reysens van Catay een Land is, Angrim genaemt / alwaar het Dier / de beste muskus voortbrengende / gevonden word / het grootste gedeelte word uyt de hupen der Mannelijke getrokken; desen Land-aard is Olpe-berwig / en wegens dat 'er de Mannen geene baarden draagen / zijn sy qualijk van de Vrouwen 't onderscheiden / om hen dan af te sonderen / draagen de Mannen een rond yser op hunne schouderg /

ders / en de Vrouwen onder en beneden hare god-
dels: geneeren sig met raauw vleesch / gelijker-
wijs in een ander Land Titay geheeten / wiens
Doest sig Can noemt; dese laatste aanbidden het
vuur / en zijn 34 Dag-reysens van Catay gele-
gen. Tussen Titay en Catay, vind men volke-
ren van een goed gedrag / die sig van Goude Mes-
sen dienen; men noemt deesen Land-aard Como-
rom, zijn / na hunberigt / nader aan Moscovie,
dan die van Catay.

*Uyttreksel van twee Brieven uyt PET-
SCHORA aan den Heer HACLUIT
geschreven, door JONAS LOGAN,
den 24 Februarius 1611.*

Hier komen gemeenlijk in den Winter-tijd 2000
Samoyeden, onder wien sig eene vond, die ons een
* stuk van eene Olyfants-tand bragt, seggende, dit
van een Man uyt sijn Land gekogt te hebben: hy
verhaalde ons van sekere volkeren, *Tingussi* ge-
noemt, die een Land bewoonen aan de over-sijde van
de Rivier *Oby* gelegen, en dese van *Tas*; hun Land
streckt sig langs de Rivier *Jenisse* uyt, een seer
grootte Rivier, die sig in de Zee van *Naronsië* ont-
last: het schijnt dat dit geweest niet seer verre van
China afgelegen is; en dat men door 't selve den
weg derwaarts, sou konnen ontdekken, so men'er
sig wel na voegde.

*Andere Brief uyt PETSCHORA den 16
Augustus 16 . . .*

Hier komen 2 of 3000 *Samoyeden*, verscheydene
Pelteryen mede brengende, als Sabels, Bevers-
vellen, swarte Vossen, Eek-hoorens, Wolven,
Hermelijnen en andere; men vind'er in *September*
veele Salmen, Oly, of Traan van een grootte *Vis*,
Bealou-

* Dit stuk van de Olyfants-tand wierd in *Engeland* ge-
bragt.

Bealouga genoemd, als mede van *Morffes*, ook
Walvis-traan, nevens witte Vosse-vellen, en Ve-
deren; ik hebbe met eenen *Moscoviter* eenige sa-
men-komst gehad, die my seyde van de *Samoye-*
den verstaant te hebben, dat sy op hunne Grensen,
begraaf-plaatsen van *Minchias*, te weten vreem-
delingen, gevonden hadden, die in Dood-kisten
begraaven waren, met de armen kruys-gewijs
op hunne borst gelegd: sy voegden'er by, dat het
wel zynkon, dat sy 60 jaaren waren begraven ge-
weest, dat sy in dese Dood-kisten gevonden had-
den, beschreevene berderen, en andere beusel-
ingen; insgelijks, dat de doortogt van de *Waygats*
somtjids door 't *Ys* geslooten, en somtjids weder
open is: dat'er na-by Berg Kristal was, dat de
Moscoviters en *Permaques* jaarlijks op de Rivier
Oby en aan dees sijde handelen, dat sy menigmaal
ter Zee in een grootte Golf varen, ter dees sijde
van *Petschora* gelegen, die sy in hun Taal *Yowgors-*
kyfshar noemen: dat'er 4 Rivieren zyn, die deselve
ontfangt; dat dese de Oostelijste gelegen *Cara*
Reca, genoemd word, of de *Swarte Rivier*; dat'er
een ander is, *Moetnaia Reca* geheten; dat sy van
daar een *Volock* (verstaande een voor-gebergte)
vonden, sig in Zee, de wijte van 3 *Verst* uytstrek-
kende; dat sy dit over trokken, hunne goederen
en schuyten te Lande overbragten, en dat sy vervol-
gens een ander Rivier vonden, *Zelana Reca* ge-
noemd, dat de *Groene Rivier* te seggen is; dat sy
dese Rivier volgende, in de *Oby* uyt quamen; dat'er
de Rivier *Tas* van d' Oost-zijde in vloeyt, en sig
met d' *Oby* in Zee ontlast. Dese beyde Rivieren
niet dan eene uyt-watering hebbende, vind men'er
veele Eylanden in den uyt-vloed, konnende men
van den eenen ter anderen Oever sien.

Wy sullen mede van een ander Rivier spreken,
Jenissi geheten, aan dees sijde de *Tas*, grooter en
dieper dan d' *Oby*, die sig seer verre Lande-waard
in strekt, fulks niemand onder hen haaren oor-
sprong weet, en dat sy se met niemen, de wijte
van

Martinius
segd dat de
Tarters door
Minchin de
Vreemde-
lingen ver-
staan, en
dat van daar
Mangi afge-
komen is,
en de naam,
die de Tar-
taren en
Polo aan'
China ge-
ven. dat
alsoo aan-
merkelijk
is, als de
Dood-kis-
ten, waar
van desen
Brief meld.

wijte van 14 Dag-reysens opwaarts, bevaren hadden. De *Tinguffi*, die langs haren Oever woonen, konnen niet seggen, tot hoe verre deselve sig uytstreckt; sy bevaren se tot aan een Stad, waar van de muuren en huysen wit scheenen, dat hen gelooven deed, deselve van gehouwe steenen gebouwt te wesen, want sy niet verder durfden naderen; sy hoorden aldaar een groot gerugt van Klokken en sagen Beesten, die weynig gelijkenis met hunne Elanden hadden; want sy seyden, dat sy, van lange staarten versien waren, geene hoornen hadden, de spooren hunner voeten rond, en ongeklooft, in tegendeel van die der Elanden. Dese volkeren, voegden sy'er by, klimmen op den rug deser beesten, en dienen sig'er niet van, gelijk wy, om de sleeden voort te trekken; en ik verbeelde my, dat dese Beesten Paerden zijn; dese selfde *Samoyeden* seggen nog, dat sy'er de Mannen gantsch in 't yser gekleed sagen, als mede hun Hoofd en Armen, sodanig dat hen nog degens, nog pijlen konnen quetsen; en dat 200 deser gewapende Mannen, hun gantsche Land overheeren kunden; hier door bespeurt gy genoegsaam, dat sy niet verre van *China* en *Catay* gelegen zijn; ik vertrouwe uw, een groot geheym geopenbaart te hebben, dat ik uw smeekte den Grave van *Salisbury* mede te delen, en uw alle bedenkelijke voorspoed wenschende, verblijve ik &c.

E Y N D E.

R E-

R E G I S T E R,

Der voornaamste Saken, vervat in de *Scheeps-Togt* van *Anthony Jenkinson*.

F A.	
A ccurgar een gebergte beschreeven.	7
Aanmerkingen van <i>Richard Johnson</i> over eenige saken.	25
Anker verlooren en weer gevonden.	22 23
<i>Anthony Jenkinson</i> gaat te <i>Astracan</i> t' Scheep.	7
. . . vervalt op de Noord-kust van <i>Mangustlave</i> .	10
. . . komt by den Prins van <i>Selizure</i> .	ibid.
. . . verkrijgt een Vry-geleybrief van den Vorst van <i>Mangustlave</i> .	ibid.
. . . word van den Vorst met verversingen onthaald.	11
. . . komt by den Prins <i>Azuncan</i> , alwaar wel wierd ontfangen.	12
. . . komt te <i>Urgence</i> .	13
. . . krijgt 4 Ruymers gevangen.	15
. . . raakt met eenige <i>Tartarische</i> Ruymers in gevegt.	16
. . . doet eenigeder selver sneuvelen.	ibid.
. . . komt voor den Vorst van <i>Bogbar</i> .	20
. . . vertrekt van <i>Bogbar</i> .	21
. . . komt by sijn Bark, en steekt in Zee.	22
. . . vervalt door storm in een Zee-enge.	ibid.
. . . komt te <i>Moscou</i> , en word wel van den <i>Czaar</i> ontfangen.	24
<i>Aradk</i> een Rivier beschreeven.	12. 15
<i>Azi</i> een <i>Tarter</i> waarom voor een <i>Heylig</i> gehouden.	8
. . . getrouwigheyd van dese.	9
<i>Azuncan</i> Heer van <i>Turcomanië</i> .	13
B.	
B aden te <i>Bogbar</i> seer treffelijk.	18
<i>Barsa</i> een seeker dier van <i>Catay</i> .	27
Bericht over de Reys van <i>Anthony Jenkinson</i> .	3. 4. 5. 6
<i>Blaauwe Zee</i> waar geleege.	7
<i>Bogbar</i> een Stad, waar geleege.	18
Brieven van <i>Jonas Logan</i> aan <i>Haultuit</i> geschreeven.	28. 29
C.	
C arbufe een vrugt beschreeven.	12
<i>Caspische-Zee</i> beschreeven.	23
. . . heeft op sommige plaatsen foet water.	ibid.
D.	
D ynie een Vrugt beschreeven.	12
E.	
E ed door de <i>Tartars</i> gedaan.	17
<i>Engelsch-Vlag</i> nooyt voor die tijd in de <i>Caspische Zee</i> geweest.	23
G.	
G eld onder de <i>Tartars</i> niet gehandelt.	11
<i>Gesanten</i> der <i>Tartars</i> aan den <i>Czaar</i> van <i>Moscouïe</i> gesonden.	22
Gevegt tussen de <i>Caravane</i> van <i>Jenkinson</i> en eenige <i>Tartarische</i> Roovers.	16. 17
<i>Gras-sleede</i> van een <i>Tartarische</i> Pro	12. 15

R E G I S T E R.

Propheet.		8	R edeneering van verscheyde
H.			grootte Mannen over de
H andel door veelderley Koop-			<i>Caspische Zee.</i> 3. 4. 5. 6.
lieden te <i>Bogbar.</i>	20		R oovers (4) aan de Poort van het
I.			Paleys te <i>Bogbar</i> opgehangen.
J aic een Rivier waar gelegen.	8		
<i>Jegur</i> en graan by de <i>Tartaren.</i>	12. 13		R uyters besien de goederen van
<i>Jem</i> een Rivier beschreeven.	9		<i>Jenkinson.</i> 10
I nkomen van den Koning van <i>Bo-</i>			S ellizure en des selfs Land-
<i>ghar.</i>	19		streek beschreeven. 12
I nwoonders van <i>Catay</i> zijn blank.			S torm op de <i>Caspische Zee.</i> 22. 23
K.	27		T artarische Princen leeven op
K ameelen gegeten.	11		den Roof der <i>Caravane.</i> 14
<i>Kneveleryen</i> van den Prins			T artars hebben geen verblijf-
van <i>Sellizure</i> aan <i>Jenkinson.</i>	10		plaats. 14
K oerissen eeniger plaatsen.	25. 26		. . . handelen geen goud of zil-
			ver. 14
K oningen der <i>Tartars</i> zijn Afgod-	27		. . . zijn groote vlees-vraten. <i>ibid.</i>
den-dienaars.	21		T urcomanië een Landschap be-
L.			schreeven. 13
L engten en Hoogten eeniger			V alken vangen wilde Paarden.
plaatsen.	24		14
M.			V oedsel der <i>Tartars</i> beschreeven.
M anguslave een Haven, waar			14
gelegen.	10		U rgence een Stad beschreeven. 13
M errije-melk een drank der <i>Tar-</i>			V uur door die van <i>Titay</i> aangebee-
<i>tars.</i>	14		den. 28
M unt by eenige Volkeren niet			V uur-roer geloft door den Vorst
gangbaar.	8		van <i>Bogbar.</i> 20
M uskus-dier in het Land <i>Angrim</i>			W aaren van wat soort te <i>Bo-</i>
gevonden.	27		<i>ghar</i> verhandelt worden.
O.			20. 21
O llo, <i>Ollo</i> wat by de <i>Tartars</i>			W aarssegging van eenige <i>Tartars</i>
beduyd.	17		op wat wijze gedaan. 16
O orloguyt wat oorzaak tussen de			W ijn op sware straffe by de <i>Tartars</i>
<i>Tartars</i> en <i>Persianen.</i>	19		verbooden. 19
. . . tussen 2 <i>Tartarische</i> Princen.	21		W olga een Rivier beschreeven. 7
O xus een Rivier beschreeven.	12		W oon-plaats van den Vorst van
P.			<i>Manguslave</i> beschreeven. 11
P ersianen willen de knevels hun-			W urmen door het water van een
ner baarden niet afscheeren.	19		Rivier te <i>Bogbar</i> veroorzaakt. 18
			. . . hoe de selve geneesen wor-
			den. <i>ibid.</i>

E Y N D E.

~~№ 10. 449~~

H-13558 6

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. І. МЕНШІКОВА